

Huvudman

Falu kommun
info@falun.se

Beslut

Datum 2026-04-09
Dnr SI 2025:12574
Sida **1 (11)**

Ärendet

Tillsyn av vuxenutbildningen Arena utbildning i Falu kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Falu kommun att senast den **2026-09-14** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande rektorns beslut att fördela hela eller delar av nivåer av ämnen till arbetsplatser. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Falu kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Falu kommun ska vidta följande åtgärder

Rektorns beslut om att fördela hela eller delar av nivåer i ämnen som arbetsplatsförlagt lärande

1. Se till att rektor fattar beslut om vilka nivåer i ämnen eller delar av sådana nivåer som ska genomföras som arbetsplatsförlagt lärande. Besluten ska vara tydligt kopplade till innehållet i ämnesplanerna och det ska framgå vilka nivåer i ämnen eller delar av sådana nivåer i ämnen som förlagts till arbetsplatsförlagt lärande (apl). Besluten ska fattas innan det arbetsplatsförlagda lärandet påbörjas och ska dokumenteras. Huvudmannen ska redovisa de beslut om att fördela hela eller delar av nivåer av ämnen som arbetsplatsförlagt lärande som fattas av rektor för yrkespaket med inriktning undersköterska i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap 27 § förordningen om vuxenutbildning [SFS 2011:1108]).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar, validering av elevers kunskaper, arbetsplatsförlagt lärande och tillgång till handledare samt utbildningens innehåll.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:12574) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2026 inlett en tillsyn av kommunal vuxenutbildning vid anordnaren Arena Utbildning i Falu kommun. Utbildningen anordnas genom entreprenad men det är huvudmannen för utbildningen, Falu kommun, som är ytterst ansvarig för utbildningen och att eleverna får den utbildning de har rätt till. Tillsynen har begränsats till gymnasial nivå för yrkespaket med inriktning undersköterska.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Arena Utbildning följer gällande bestämmelser om extra anpassningar, validering av elevers kunskaper, arbetsförlagt lärande och tillgång till handledare, beslut om att fördela hela eller delar av nivåer av ämnen till arbetsplatser och utbildningens innehåll.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 10 februari 2026 och 12 februari 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. lärarförteckning och elevers individuella studieplaner. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Rektorns beslut om att fördela nivåer i ämnen eller delar av sådana nivåer som arbetsförlagt lärande

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn uppger att i elevens individuella studieplan läggs en planering in för när eleven ska genomföra sin apl och vilka kurser som är kopplade till de tre apl-perioderna. Ett beslut fattas för varje elev, men det är bestämt för alla elever vilka tre ämnen som är kopplade till apl-perioden.

Rektorn uppger vidare att utifrån ämnenas innehåll finns det checklistor på moment som eleverna ska klara av på sin apl. Om en elev inte har genomfört något moment på apl, så kan eleven komplettera och genomföra uppgifterna i metodrummet på skolan.

Lärare uppger i intervju att de meddelar rektorn vilka nivåer i ämnen som ska genomföras på apl och att beslutet fattas övergripande av Arenakoncernen. Vidare uppger lärarna att eleverna ska använda underlaget på sin apl där förkortade delar av ämnet beskrivs. Lärarna berättar att dokumentet används vid trepartssamtalet där lärare, handledare och elever går igenom vilka moment eleven har gjort på sin apl. Lärarna uppger vidare att eleven och handledaren gör en bedömning om var eleven befinner sig kunskapsmässigt utifrån dokumentet.

Som en del av tillsynen har Skolinspektionen granskat rektorns beslut om vilka nivåer i ämnen som ska förläggas på apl. Skolinspektionen har även tagit del av fem individuella studieplaner. Av studieplanerna framgår bland annat datum för apl-perioden samt start- och slutdatum för ämnen och betyg. Av dokumentationen framgår vidare Vård- och omsorgscolleges¹ underlag för apl kopplat till vård- och omsorgsprogrammens ämnen. Av elevernas individuella studieplaner framgår inte vilka hela eller delar av ämnen som ska förläggas på apl.

Rättslig reglering

Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för arbetsplatsförlagt lärande och för att lärandet uppfyller de krav som ställs på utbildningen.

När det gäller sammanhållna yrkesutbildningar beslutar rektorn vilka nivåer i ämnen eller delar av sådana nivåer som ska genomföras som arbetsplatsförlagt lärande (2 kap 27 § förordning om vuxenutbildning).

¹ Vård- och omsorgscollege (VO-College) är en certifierad samverkansform mellan arbetsgivare, fackliga organisationer och utbildningsanordnare inom vård- och omsorgssektorn.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Falu kommun inte följer författningarnas krav om att rektorn ska fatta beslut om vilka nivåer i den sammanhållna yrkesutbildningen eller delar av sådana nivåer som ska förläggas till arbetsplatsförlagt lärande. Det apl-underlag som upprättats av utbildningsanordnaren och godkänts av rektorn innehåller endast uppgifter om vilka ämnen och moment som ska förläggas till arbetsplatser. Av elevernas individuella studieplaner framgår inte vilka nivåer i ämnen eller delar av sådana nivåer som ska förläggas som apl.

Av utredningen framgår att Vård- och omsorgsprogrammets apl-underlag används som en checklista där lärare i samtal med elev och apl-handledare bockar av vilka moment elever genomfört på sin apl och inte som ett beslut, innan eleven påbörjar sin apl, om vilka moment i ämnena som eleverna ska genomföra på sin apl. Av utredningen framgår vidare att det inte fattas några individuella beslut av rektorn om vilka nivåer i ämnen eller delar av sådana nivåer som ska förläggas på apl. Rektorns beslut är ett viktigt led i att kvalitetssäkra det arbetsplatsförlagda lärandet. Det måste därför vara tydligt för alla inblandade parter vad rektorn beslutat gällande vilka delar av utbildningen som är förlagd till aktuell arbetsplats. Av beslutet ska det framgå vilka hela eller delar av nivåer i ämnen som eleven ska genomföra på apl och beslutet ska vara tydligt kopplad till innehållet i ämnesplanerna. Att så inte sker är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Falu kommuns verksamhet vid Arena Utbildning uppfyller inte författningarnas krav vad gäller rektorns beslut om att fördela nivåer i ämnen eller delar av sådana nivåer som arbetsförlagt lärande. Det finns därför skäl att förelägga Falu kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Varje elev ges arbetsförlagt lärande med en omfattning om minst 15% av den sammanhållna utbildningen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I huvudmannens redovisning beskrivs att apl-perioderna planeras in i utbildningens upplägg så att kravet om att eleverna får minst 15% av den sammanhållna utbildningen genom apl uppfylls. Vidare framgår att rektorn följer upp att apl genomförs enligt plan och i rätt omfattning.

Lärarna uppger i intervju att eleverna ska ha 15 procent apl i sin utbildning. Vidare uppger lärarna att eleverna har apl vid tre tillfällen under sin utbildning och att varje tillfälle innefattar fyra veckor, vilket motsvarar 15 procent av utbildningen.

Rektorn uppger i intervju att apl-perioderna planeras i elevernas individuella studieplaner. Vidare berättar rektorn att han är ansvarig för att eleverna får den apl de har rätt till, men att det är läraren och eleven som gör planeringen.

Skolinspektionen har tagit del av fem individuella studieplaner. Av de individuella studieplanerna framgår när apl-perioden planeras att genomföras eller har genomförts. Vardera apl-period är schemalagd fyra veckor.

Rättslig reglering

I en sammanhållen yrkesutbildning ska omfattningen av arbetsplatsförlagt lärande för varje elev vara minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen. Om det är lämpligt med hänsyn till en elevs behov och förutsättningar och eleven begär det, får rektorn besluta att det arbetsplatsförlagda lärandet ska omfatta mindre än 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen eller undantas helt för den eleven. (2 kap. 28 § förordning om vuxenutbildning)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Handledare utses för arbetsförlagt lärande

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har inför tillsynen uppgett att inom ramen för Vård- och omsorgscollege säkerställs att endast handledare som har genomgått handledarutbildning på arbetsplatsen tar emot elever för apl.

Eleverna uppger i intervju att de alltid har en handledare på sin apl. Vidare uppger eleverna att handledarna är kompetenta och kunniga inom sitt yrke. Lärare berättar att handledarna har utbildats av Vård och omsorgscollege och att lärarna besöker eleverna minst en gång per apl-period. Vidare uppger en lärare att hen har kontaktat arbetsplatsen när det framkommit att en handledare inte var lämplig. Rektorn uppger i intervju att det yttersta ansvaret för att handledarna är lämpliga ligger på rektorn och att en kvalitetssäkring sker genom samverkan med Vård- och omsorgscollege. Vidare uppger rektorn att arbetsgivare som tillhandahåller apl-platser anmäler lämpliga handledare till vård- och omsorgscollege och de som utses genomgår en handledarutbildning.

Rättslig reglering

För en elev som deltar i arbetsplatsförlagt lärande ska det utses en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitas som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig. (2 kap. 30 § förordningen om vuxenutbildning)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att huvudmannen har en rutin där eventuella behov av stöd kartläggs i samtal med elever inför antagning av utbildningen. Uppgifter om identifierade behov kommuniceras till Arena Utbildning i samband med antagningen och utgör ett underlag för planering av elevens studier och eventuella anpassningar från kursstart. Elever uppger i intervju att de kan få stöd av lärarna på olika sätt. Exempelvis genom att de har tillgång till talsyntes. Lärare berättar i intervju att de erbjuder muntliga prov och att eleverna kan få redovisa individuellt och

muntligt. Vidare uppger lärarna att arbetet med extra anpassningar är en naturlig del av undervisningen. Rektorn berättar i intervju att arbetet med extra anpassningar främst sker på individnivå och att elevens behov av extra anpassningar oftast framkommer i samtal med studie- och yrkesvägledaren redan innan eleven har påbörjat sin utbildning.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 5 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Validering av elevers kunskaper

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

En elev uppger i intervju att hen har önskat att validera sina kunskaper. Hen har lämnat sina betyg från kurser som hen tidigare studerat och intyg från arbetsplatser till sin lärare. Eleven berättar att hen har betygsatts på en validerad kurs.

Lärarna uppger i intervju att om elever önskar validera sina kunskaper får de fylla i en blankett där de beskriver sin arbetslivserfarenhet. Därefter tar läraren kontakt med eleven och samlar in bedömningar från arbetsplatsen. Lärarna uppger att de genomför en fördjupade kartläggning och att bedömningen av eleverna sker utifrån ämnen och kursmål. Prövningen genomförs genom ett skriftligt prov på plats på skolan. Lärarna berättar att elever efter prövning alltid väljer ett betyg före ett intyg.

Rektorn uppger att studie- och yrkesvägledare träffar varje elev enskilt inför studierna och då kan möjligheten att validera identifieras. Studie- och yrkesvägledarens uppgift är att inhämta uppgifter kring elevens möjlighet att validera och sedan föra informationen vidare till lärarna på skolan. Rektorn berättar i intervju att det är läraren som beslutar om att inleda en validering och eleverna ges möjlighet att validera sina kunskaper i alla kurser och ämnen som ingår i vård- och omsorgsprogrammet. Vidare

uppger rektorn att den vanligaste valideringen är att elevens arbetslivserfarenhet prövas mot utbildningens yrkeskurser. Rektorn berättar att det är lärare i vårdämnet som är ansvarig för den fördjupade kartläggningen och att det är läraren och rektorn som tillsammans granskar elevens kunskaper för att avgöra om en prövning är lämplig eller inte. När eleven har prövats och eleven får ett betyg uppdateras elevens individuella studieplan och studietiden förkortas.

Huvudmannen uppger att studie- och yrkesvägledarna använder Skolverkets mall för inledande kartläggning i de fall personen själv önskar att bli validerad. Dokumentet som fylls i av eleven registreras i skolans elevadministrativa system och informationen lämnas via skolans administratör vidare till läraren.

Rättslig reglering

Huvudmannen är skyldig att se till att en elev erbjuds validering, om eleven behöver det och valideringen görs inom ramen för en eller flera kurser eller nivåer som bekostas av elevens hemkommun. Med validering avses en strukturerad process som innehåller en fördjupad kartläggning och en bedömning som syftar till ett erkännande av en persons kunskaper oberoende av hur det förvärvats. Rektorn ska verka för att valideringen görs i enlighet med lag och andra författningar. Den som har genomgått en validering ska ha möjlighet att få resultatet erkänt genom betyg. Betyg efter en validering ska sättas genom prövning. (20 kap. 42–43 §§ skollagen.)

Validering får ske inom ramen för alla kurser och nivåer i ämnen och ska utgå från elevens förutsättningar och behov. En elev som har genomgått validering för en del av en kurs eller nivå i ett ämne behöver inte delta i undervisningen när det gäller den delen av kursen eller nivån. (2 kap. 8 § förordningen om vuxenutbildning)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Utbildningens innehåll

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har valt att granska hur delar av det centrala innehållet i ämnet Omvårdnad nivå 1 behandlas i undervisningen.

Hur förändringar i människors hälsotillstånd kan uppmärksammas och rapporteras på ett systematiskt sätt

Eleverna vid vård- och omsorgsprogrammet uppger vid intervju att de arbetade med innehållet på lektionen i metodrummet som utredaren deltog vid. Eleverna fick både en teoretisk genomgång av lärarna och arbetade praktiskt med momentet. Eleverna uppger vidare att de arbetar med det centrala innehållet på sin apl.

Lärare uppger att på lektionen som utredaren deltog på i metodrummet gick läraren igenom delar av det centrala innehållet. Lärarna berättar vidare att metodövningarna är indelade efter svårighet och att eleverna går igenom det centrala innehållet på sin apl.

Genomgång och utförande av personlig hygien, munvård och stimulerad matsituation

Eleverna berättar att vid tidpunkten för Skolinspektionens besök gick lärarna igenom det grundläggande i området munvård. Vidare uppger eleverna att stimulerande matsituationer har tagits upp i undervisningen och på deras apl.

Lärarna uppger att eleverna arbetar med hygien och munvård på vårddockan i metodrummet. Eleverna får också öva med och på varandra. Lärarna uppger vidare att elevernas måste genomföra det momentet innan sin första apl-period.

Lärarnas arbete med ämnet syfte och det centrala innehållet i utbildningen

Lärarna uppger att det i skolans digitala system finns läsanvisningar och inlämningsuppgifter till eleverna. Vidare uppger lärarna att det centrala innehållet är anknutet till uppgifterna och att det i det digitala systemet finns planeringar om vad eleverna ska läsa och vilka mål som ingår i kurserna. Lärarna berättar att de tillsammans planerar och utvärderar undervisningen.

Rektorn berättar att han har en löpande dialog med lärarna om undervisning, bedömning och betygsättning. Rektorn berättar vidare att han inom det systematiska kvalitetsarbetet genomför uppföljningar av lärarnas undervisning samt lektionsobservationer. Rektorn uppger att det inte har inneburit några svårigheter med införandet av Gy25 då eleverna läser individuellt och i mindre grupper. Rektorn bedömer att lärarna kan

separera eleverna och undervisningen utifrån om de läser efter Gy11 eller Gy25.

Som en del av tillsynen har Skolinspektionen tagit del av en digital lektionsplanering i ämnet Omvårdnad 1. Av planeringen framgår lektionsanvisningar, betygskriterier sammanhörande till uppgiften samt metodövningar och delmomentets centrala innehåll.

Rättslig reglering

Utbildning på gymnasial nivå bedrivs i form av ämnen. För varje ämne i utbildningen på gymnasial nivå ska det finnas en ämnesplan. Om det finns särskilda skäl får flera ämnen ha en gemensam ämnesplan. (20 kap. 5–6 §§ skollagen)

För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Den ska ge utrymme för läraren och eleverna att själva planera undervisningen.

Av ämnesplanen ska följande framgå:

1. ämnets syfte,
2. varje kurs som ingår i ämnet (enligt Gy11 – SFS 2022:1623)/den eller de nivåer som ämnet består av (enligt Gy25 - SFS 2023:655),
3. det centrala innehållet för varje kurs (enligt Gy11 – SFS 2022:1623)/nivå (enligt Gy25 - SFS 2023:655),
4. antalet gymnasiepoäng som varje kurs (enligt Gy11 – SFS 2022:1623)/nivå (enligt Gy25 - SFS 2023:655) omfattar, och
5. betygskriterierna för varje kurs (enligt Gy11 – SFS 2022:1623)/ämnet (enligt Gy25 - SFS 2023:655). (2 kap. 13 § förordning om vuxenutbildning [SFS 2023:655]).

I ämnesplanen för ämnet Omvårdnad anges bland annat följande i ämnets syfte. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmåga att utföra omvårdnad och omsorg vid olika sjukdomstillstånd och i livets slutskede samt att uppmärksamma, rapportera och dokumentera förändringar i människors hälsotillstånd.

I det centrala innehållet för ämnet, Nivå 1, 100 poäng (Nivåkod: OMVR1000X) anges bland annat följande. Hur förändringar i människors hälsotillstånd kan uppmärksammas och rapporteras på ett systematiskt sätt. Genomgång och utförande av personlig hygien, munvård och stimulerad matsituation.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Anna Bergqvist

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Bergqvist

X Peter Sjöberg

Föredragande
Signerat av: Peter Sjöberg